

Karoliina Niemimaa

VANHEMPIEN KOULUTUSTAUSTAN YHTEYS PERHEEN LAPSILUKUUN

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatin tutkielma

TIIVISTELMÄ

Karoliina Niemimaa: Vanhempien koulutustaustan yhteys perheen lapsilukuun
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Varhaiskasvatuksen kandidaatin tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2019

Kandidaatintutkielma käsittelee vanhempien koulutustaustan yhteyttä perheen lapsilukuun. Tutkielma käsittelee myös sitä, onko vanhempien koulutustaustalla yhteyttä perheen ihanteelliseen lapsilukuun. Tutkimuksessa tarkastellaan myös nais- ja miesvastaajien välisiä eroja. Tarkoituksena on ottaa selvälle, löytyykö muuttujien väliä tällaisia yhteyksiä. Tutkimuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole löytää ratkaisuja tai syitä näihin yhteyksiin. Työ pohjautuu Väestöliiton vuonna 2013 tekemään verkkokyselyyn ja siitä tehtyyn raporttiin Perhebarometri 2014: perhepolitiikka kriisin aikana.

Teoriaosuudessa tarkastellaan suomalaisten perheiden lapsilukua ja syntyvyyden jyrkkää laskua. Teoriaosuudessa käsitellään myös suurimpia tekijöitä, jotka liittyvät lapsiluvun alenemiseen. Nämä ovat ikään, psykologiaan ja työelämään liittyviä tekijöitä. Varsinkin kiireinen ja uuvuttava työelämä on vaikuttamassa Suomen alhaiseen syntyvyyteen. Työelämään sisältyy myös urakehitys ja ajankäyttö, jotka rajoittavat perheiden lapsilukua. Ikään liittyvät tekijät vaikuttavat lapsilukuun siten, että useat pariskunnat siirtävät perheen perustamista myöhemmäksi, jolloin naisen hedelmällisyys ei ole enää korkeimmillaan.

Tutkimuksen analysointivaiheessa käytetään menetelmänä tilastointia ja tilastollisia testejä. Aineiston analysoinnissa käytetään ristiintaulukointia selvittäessä koulutustason ja lapsiluvun sekä koulutustason ja ihanteellisen lapsiluvun yhteyttä. Aineiston analysoinnissa käytetään myös Kruskal-Wallis testiä.

Kandidaatintutkielman keskeisimpinä tuloksina voidaan todeta, että koulutustasolla ja reaalisella lapsiluvulla ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä, mutta eroja koulutustasojen välillä on havaittavissa. Nämä erot viittaavat siihen suuntaan, että matalasti koulutetuilla vastaajilla on suurempi lapsiluku kuin korkeasti koulutetuilla vastaajilla. Koulutustasolla ja ihanteellisella lapsiluvulla on yhteyttä, mutta ei kovinkaan suurta. Naisten koulutustasolla on enemmän merkitystä perheen lapsilukuun kuin miesten koulutustasolla. Naisten koulutustasolla ja lapsiluvulla oli tilastollisesti merkitsevää yhteyttä, kun taas miesvastaajien koulutustasolla ja lapsiluvulla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä.

Avainsanat: lapsiluku, reaalin lapsiluku, vanhempien koulutustaso, ihanteellinen lapsiluku

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	LAPSILUKU	5
2.1	IHANNELAPSILUKU	6
2.2	IHANTEELLINEN PERHEENPERUSTAMISIKÄ	7
2.3	LAPSILUKUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	7
2.3.1	<i>Psykologiset tekijät</i>	7
2.3.2	<i>Työelämään liittyvät tekijät</i>	8
2.3.3	<i>Ikään liittyvät tekijät</i>	9
2.3.4	<i>Koulutukseen liittyvät tekijät</i>	10
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	12
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS, AINEISTO JA VASTAAJAT	13
4.1	AINEISTON ANALYYSI	13
4.2	AINEISTON KUVAILU	14
4.2.1	<i>Taustamuuttajat</i>	14
4.3	LUOTETTAVUUS.....	20
5	AINEISTON ANALYYSI	22
5.1	RISTIINTAULUKOINTI.....	22
5.1.1	<i>Koulutustason yhteys lapsilukuun</i>	22
5.1.2	<i>Koulutustason yhteys ihanteelliseen lapsilukuun</i>	24
5.2	KRUSKAL-WALLISIN TESTIT	26
5.2.1	<i>Kruskal-Wallis testin testi kaikille aineiston reaalille lapsiluvuille</i>	26
5.2.2	<i>Kruskal-Wallis testin testi kaikille aineiston ihanteellisille lapsiluvuille</i>	28
5.2.3	<i>Kruskal-Wallis testin testi aineiston miesvastaajien reaalille lapsiluvuille</i>	29
5.2.4	<i>Kruskal-Wallis testin testi aineiston naisvastaajien reaalille lapsiluvuille</i>	30
6	TUTKIMUSTULOKSET	33
7	POHDINTA	35
8	LÄHTEET	38
	LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Syntyvyys on ollut Suomessa laskussa jo pitkään. Tilastokeskuksen mukaan syntyvyys on viime aikoina jatkanut laskuaan entistä nopeammin (Ervasti 2019). Näin vähän vauvoja piti syntyä ennusteiden mukaan vasta vuonna 2045. Ilmiö on erityisen huolettava etenkin kansantalouden kannalta. (Ervasti & Laitinen 2019.) Huolestuttavin asia alhaisessa syntyvytydessä on, että silloin työikäisen väestön määrää laskee, mikä tarkoittaa, että entistä pienemmän joukon on rahoitettava yhteiskunnan palvelut (Ervasti & Laitinen 2019).

Lapsilukua on tutkittu paljon sekä niitä syitä, jotka siihen vaikuttavat. Koulutustason yhteydestä lapsilukuun on kuitenkin tehty melko vähän tutkimusta. Koska tutkimustiedossa on selkeä aukko koulutustason yhteydestä lapsilukuun, on aihetta erityisen tärkeä tutkia. Tutkija on tarkastellut tätä aihetta aikaisemmin kandidaatin tutkinnon kvantitatiivisella menetelmäkurssilla, jossa syntyi kiinnostus aiheen tarkempaan selvittämiseen.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko vanhempien koulutusasteella ja perheen lapsiluvulla yhteyttä ja jos tällaista yhteyttä on havaittavissa, niin miten se ilmenee. Tutkimuksessa on hyödynnetty vuoden 2014 Perhebarometria ”Perhepolitiikka kriisin aikana”, joka on Väestöliiton katsausnumero E48/2014^[1]. Perhebarometrin 2014 verkkokysely käsitteli perheisiin liittyviä kysymyksiä ja siihen vastasi noin 2600 suomalaista.

---

¹ Lainiala, Lassi (Väestöliitto) & Miettinen, Anneli (Väestöliitto) & Rotkirch, Anna (Väestöliitto): Perhebarometri 2014: perhepolitiikka kriisin aikana [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 2.0 (2018-08-21). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3005>. Saatavilla Ailasta, yhteiskunnallisesta tietoaarkistosta, ja on vapaasti käytettävissä tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun. Aineiston ovat keränneet Lassi Lainiala, Anneli Miettinen ja Anna Rotkirch.

2 LAPSILUKU

Lapsiluku Suomessa on vuosien varrella laskenut selvästi. Aineistona käyttämäni Perhebarometri 2014 on julkaistu vuonna 2014, ja siitäkin lapsiluku on laskenut entisestään. Vuonna 2014 elävänä syntyneiden määrä Suomessa oli 57 232, kun taas viime vuonna 2018 elävänä syntyneitä oli vain 47 577. (Tilastokeskus 2019.) Tämä tarkoittaa, että neljässä vuodessa syntyneiden määrä on pudonnut liki kymmentuhannen lapsen verran eli noin kahdenkymmenen prosentin verran. (Tilastokeskus 2019.)

Myös kokonaishedelmällisyysluku on laskenut muutaman vuoden aikana. Kokonaishedelmällisyysluku kertoo sen, kuinka monta lasta nainen synnyttäisi elämänsä aikana, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla (Tilastokeskus 2019). Perhebarometrin 2014 julkaisun aikoihin, vuonna 2014, kokonaishedelmällisyysluku oli 1,71, jota olen käyttänyt omassa tutkimuksessani kokonaishedelmällisyyslukuna. Viime vuonna kokonaishedelmällisyysluku oli puolestaan 1,41. (Tilastokeskus 2019.)

Tarkasteltuna vuosia 2014–2018 alhaisinta syntyvyys on ollut Helsingissä, jossa kokonaishedelmällisyysluku oli 1,23. Turussa luku oli puolestaan 1,26 ja Tampereella 1,29. (Tilastokeskus 2019.) Korkeinta syntyvyys vuosina 2014–2018 on ollut Seinäjoella ja Porvoossa, joissa kokonaishedelmällisyysluku oli 1,7. Toiseksi korkein kokonaishedelmällisyysluku löytyi Espoosta (1,66). (Tilastokeskus 2019.) Koko maan luku oli tuon viisivuotijakson aikana 1,56 (Tilastokeskus 2019.)

Vähäinen syntyvyys tarkoittaa tulevaisuudessa työikäisen väestön määrän huomattavaa pienenemistä. Ennusteiden mukaan 2050 vuoteen mennessä työikäisiä olisi 200 000 vähemmän kuin nykyisin. (Kiander 2018.) Syntyvyys vaikuttaa Suomen valtion talouteen negatiivisesti muun muassa eläkejärjestelmän rahoituksellisen kestämyyden takia. Alhainen syntyvyys vaikuttaa myös huoltosuhteen heikentymiseen. (Kiander 2018.) Huoltosuhteella

tarkoitetaan työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin sekä työvoiman ulkopuolella oleviin ihmisiin. Työvoiman ulkopuolisia ovat muun muassa 0–14-vuotiaat, koululaiset ja opiskelijat, varusmiehet, siviilipalvelusmiehet, eläkeläiset ja muut. (Findikaattori 2019.)

Tässä tutkimuksessa lapsiluvulla ja reaalilla lapsiluvulla tarkoitetaan vastaajan tämän hetkistä lapsilukua. Tähän lapsilukuun kuuluvat samassa taloudessa asuvat lapset sekä jo pois muuttaneet lapset.

2.1 Ihannelapsiluku

Tässä tutkimuksessa ihanteellisella lapsiluvulla tarkoitetaan vastaajan suunnittelemaa lapsilukua. Ihanteellisena pidetty perhekoko on pienentynyt viime vuosien aikana. Suurin osa suomalaisista pitää kahden lapsen perhettä ihanteellisena. (Määttä & Rantala 2016, 60.) Keskimääräinen ihannelapsiluku vaihtelee myös väestöryhmien välillä. Perheet, joiden suunnitelmissa on kolme lasta tai enemmän, asuvat maaseudulla tai kuntataajamissa. (Miettinen 2015, 49.) Perusasteen koulutuksen saaneiden miesten ihannelapsiluku oli kaikkia muita pienempi, kun taas perusasteen koulutuksen saaneiden naisten ihannelapsiluku oli sama kuin muilla naisilla. Suuri- ja keskituloiset suunnittelivat hankkivansa kolme lasta, kun taas pienituloiset suunnittelivat hankkivansa lapsia tätä vähemmän. (Miettinen 2015, 49.) Lapsettomuuden ihanne oli suurinta nuorten aikuisten kesken sekä erityisesti matalasti koulutettujen keskuudessa, pienituloisilla ja työttömillä (Määttä & Rantala 2016, 60).

Väestöliiton raportin (2015, 26) mukaan ihannelapsiluku ei kuitenkaan vaihtelee sosioekonomisen taustan tai koulutustason mukaan. Tästä poikkeavat hyvin vähäisästi siis vain edellä mainitut perusasteen koulutuksen saaneet miehet (Miettinen 2015, 26). Työssäkäynti kuitenkin kaiken kaikkiaan alentaa toivottua lapsilukua (Pekkola & Lehtonen 2015, 92). Ihannelapsiluvuista puhuttaessa tulee kuitenkin huomioida, että perheen toteutunut lapsiluku on usein kuitenkin suunniteltua lapsilukua pienempi (Miettinen 2015, 37).

2.2 Ihanteellinen perheenperustamisikä

Noin 15 prosenttia perus- tai keskiasteen koulutuksen saaneista henkilöistä pitää alle 25:tä vuotta ihanteellisena ikänä naisen lapsensaannille. Myös noin 20 prosenttia keskiasteen koulutuksen saaneista miehistä pitää alle 25:tä vuotta ihanteellisena ikänä naisen lapsensaannille. (Miettinen 2015, 35.) Korkea-asteen koulutuksen käyneistä naisista vain 2–6 prosenttia oli tätä mieltä ja saman ryhmän miehistä joka kymmenes (Miettinen 2015, 36).

Naisista aikaisintaan 30:n vuoden ikää lastenhankinnan aloittamiselle piti ihanteellisena 15 prosenttia perusasteen koulutuksen saaneista. Keskiasteen koulutuksen saaneista naisista ja miehistä puolestaan tätä ikää piti lastenhankinnalle ihanteellisena ikänä 25 prosenttia. (Miettinen 2015, 36.) Korkea-asteen käyneistä naisista joka kolmas ja miehistä useampi kuin joka kolmas piti 30:tä vuotta ihanteellisena ikänä lastenhankinnalle (Miettinen 2015, 36).

Korkeasti koulutetut ihmiset suosivat siis myöhemmällä iällä vanhemmaksi tuloa. Matalasti koulutetut pitivät alle 25-vuoden ikää parempana lastenhankinnalle kuin korkeasti koulutetut.

2.3 Lapsilukuun vaikuttavat tekijät

Lapsilukuun ja syntyvyyteen vaikuttaa hyvin moni tekijä. Suurimmat syntyvyyteen vaikuttavat tekijät ovat työelämään, ikään sekä psykologiaan liittyvät tekijät. Mahdollisia vaikuttajia ovat myös finanssikriisistä seurannut pessimismin kasvu, puolison puute sekä kansainvälinen ilmastoahdistus (Kiander 2018, Lapinkangas 2018).

2.3.1 Psykologiset tekijät

Vanhemmat kokevat monesti henkistä väsymystä ja hyvinvoinnin heikkenemistä esikoisen syntymän jälkeen, mikä vaikuttaa siihen, etteivät vanhemmat tahdo enää toista lasta ja kokea samaa uudelleen. Vanhempien hyvinvoinnin ja hedelmällisyyden välinen suhde syntymän jälkeen on tärkeä yksilön lisääntymiskäyttäytymiselle. (Margolis & Myrskylä 2015.)

Margolis ja Myrskylä (2015) tutkivat psykologisten tekijöiden vaikutusta perheen lapsilukuun. Tutkimuksen vanhemmat, jotka kokivat sellaisia vaikeuksia, jotka vaikuttivat heidän perhekokoonsa, voidaan jakaa kolmeen luokkaan. Ensimmäisessä luokassa ovat ne vanhemmat, jotka kokivat pahoja kiputiloja raskauden aikana ja kokivat synnytyksen vaikeaksi. (Margolis & Myrskylä 2015.) Toisessa luokassa ovat ne vanhemmat, jotka kokivat synnytyskomplikaatiot ikäviksi, eivätkä halua kokea näitä uudestaan. Viimeisessä eli kolmannessa luokassa ovat puolestaan ne vanhemmat, jotka kokivat lastenkasvatuksen jatkuvan intensiivisen luonteensa takia vaikeaksi eivätkä näin ollen halunneet enää enempää lapsia. (Margolis & Myrskylä 2015.) Muita tärkeitä tekijöitä olivat muun muassa unen puute, imetyksen vaikeus, suhteiden hajoaminen ja masennus. Kokemukset olivat naisille tärkeämpiä kuin miehille, koska he kokivat raskauden ja synnytyksen fyysisesti. (Margolis & Myrskylä 2015.)

2.3.2 Työelämään liittyvät tekijät

Työmarkkina-aseman vaikutus lapsilukuun on hyvin moninainen. Esimerkiksi Euroopassa syntyvyys on vähentynyt niissä valtioissa, joissa nuorisotyöttömyys on korkealla, mutta Suomessa 1990-luvun laman alussa syntyvyys kohosi, vaikka työttömyys lisääntyi. (Pekkola & Lehtonen 2015, 21–22.) Perhepolitiikan, kuten kotihoidontuen, arvellaan kompensoivan talouden kielteisiä vaikutuksia. Lapsenhankinta toteutuu todennäköisemmin niillä, joilla on vakaampi työura tai jotka ovat jo töissä. (Pekkola & Lehtonen 2015, 22.)

Suomalaiset, jotka kuuluvat alle tuhannen euron kuukausituloluokkaan, pitävät lasta eniten rasitteena ja urakehitystä estävänä tekijänä (Pekkola & Lehtonen 2015, 92). Köyhyys ja matala palkkataso eivät kuitenkaan selity vain työttömyydellä. Köyhissä perheissä tehdään paljon ansiotyötä, joten riittämättömän toimeentulon takana on muun muassa alhainen koulutustaso, pätkätöitä, osa-aikatöitä ja pienipalkkaisuutta. (Määttä & Rantala 2016, 9.)

Määräaikainen työ puolestaan vähentää syntyvyyttä huomattavasti lyhyellä aikavälillä viivästyttämällä perheenisäystä. Määräaikaiset työsuhteet alentavat syntyvyyttä julkisella sekä yksityisellä sektorilla. (Pekkola & Lehtonen 2015, 20.)

Vakaassa työmarkkina-asemassa olevilla määräaikaistyö viivästyttää lastenhankintaa, mutta ei vaikuta lasten lopulliseen määrään. Työn määräaikaisuus ja heikko työmarkkina-asema puolestaan muuttavat perhesuunnitelmia. (Pekkola & Lehtonen 2015, 21.)

Perheellistymisen viiveet määräaikaisissa työsuhteissa eivät kuitenkaan johdu taloudellisista tekijöistä, vaan nuorten naisten huolesta omia uramahdollisuuksia kohtaan. Pienin perheellistymisen todennäköisyys on perheillä, jossa molemmat aikuiset ovat määräaikaisissa työsuhteissa. (Pekkola & Lehtonen 2015, 21.)

Työelämä on nykypäivänä hyvin kiireistä ja työpaikat ovat varsin joustamattomia lapsiperheiden suhteen. Lapsiperheiden vanhempien viikkotyöaika on selvästi pidempi, kuin lapsettomien parien (Määttä & Rantala 2016, 8). Lastensuojelun ja lasten psykiatrisen hoidon tarve on lisääntynyt viime aikoina muun muassa siitä syystä, että lapset joutuvat olemaan kotona liian usein yksin (Määttä & Rantala 2016, 8). Tämä voi olla osasyynä siihen, etteivät pariskunnat halua lapsia, koska ovat kiireisiä työssään ja pelkäävät, ettei aikaa riitä lapsen kasvattamiseen.

Työelämä on varmasti suuri osatekijä tarkasteltaessa perheen lapsilukua. Työelämä pitää sisällään niin monta osa-aluetta, kuten esimerkiksi ajankäytön, varallisuuden ja urakehityksen.

2.3.3 Ikään liittyvät tekijät

Lapsilukuun vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa ensisynnyttäjien noussut keski-ikä, opiskelujen ajoittuminen ikävuosille 20–30 sekä kohoava ikä biologisena rajoitteena. Väestöliiton mukaan pääsyy syntyvyyden romahtamiseen on juuri se, että perheen perustamista lykätään yhä myöhemmäksi (Lapinkangas 2018).

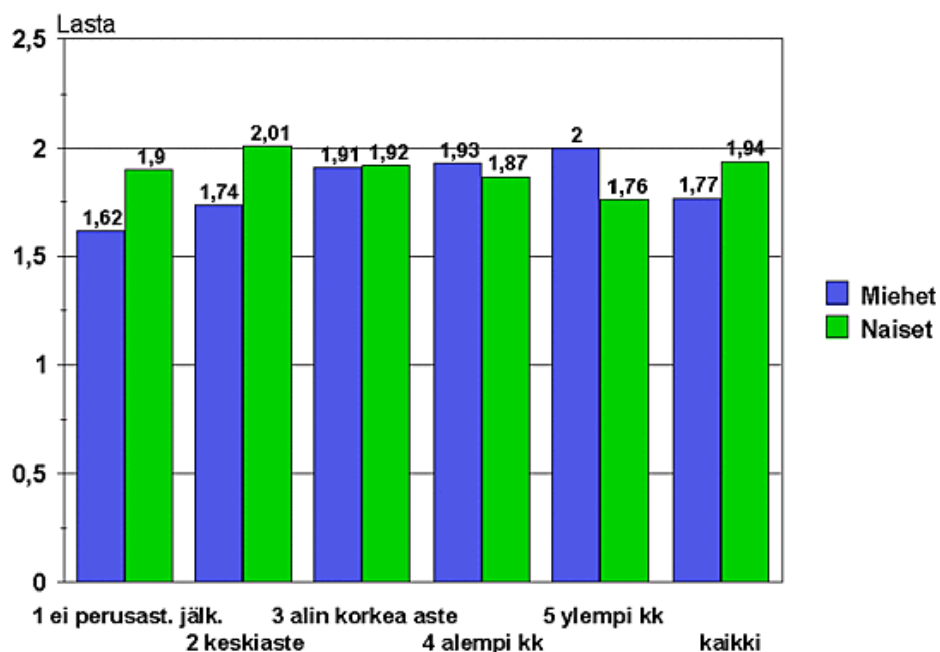
Viime vuosina ensisynnyttäjien ikä on noussut. Vuonna 2014 ensisynnyttäjien keskimääräinen ikä oli 28,6 vuotta. Kaikista synnyttäjistä noin 20 % oli yli 35-vuotiaita. (Määttä & Rantala 2016, 61.) Tämä tarkoittaa sitä, että hedelmöitymisikä jää entistä lyhyemmäksi (Lapinkangas 2018).

Nuoreen ikään liittyy myös opiskelu elämänvaiheena. Varsinkin 20–30-vuoden iässä lastenhankinta viivästyy muun muassa työn, opiskelun, työn

etsimisen ja työn säilyttämisen vuoksi. Opiskelijoiden parissa lasta pidetään taloudellisena rasituksena sekä urakehityksen esteenä. (Pekkola & Lehtonen 2015, 91.) Nuoret pelkäävät vanhempana epäonnistumista sekä oman vapaa-ajan rajoittumista lapsen tulon myötä. Nuoret pyrkivätkin valmistautumaan ajan kanssa perheen perustamiseen. (Määttä & Rantala 2016, 62.) Nuoret pyrkivätkin myös minimoimaan riskit etsimällä sopivan kumppanin sekä elämällä muiden ikätovereiden kanssa samaan tahtiin. He pyrkivät myös odottamaan ”sitä oikeaa hetkeä” lastenhankinnalle. (Määttä & Rantala 2016, 62.)

Kohoava ikä biologisena mahdollisuutena saada lapsia on myös rajoite, joka tulee ottaa huomioon ikään liittyvissä tekijöissä. Ikä pakottaa lopulta ylittämään taloudelliset ja sosiaaliset esteet lastenhankinnassa. (Pekkola & Lehtonen 2015, 93.)

2.3.4 Koulutukseen liittyvät tekijät

TAULUKKO 1. Koulutusaste ja keskimääräinen lapsiluku 45-49-vuotiailla miehillä ja naisilla vuonna 2004. Lähde: Tilastokeskus.

Vanhempien koulutustason ja lapsiluvun yhteyttä on tutkittu melko vähän ja siitä ei ole paljoakaan tutkimustietoa. Tämän takia tässä tutkimuksessa käsitellään juuri koulutustason ja lapsiluvun yhteyttä.

Vuonna 2017 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 72,1% oli suorittanut jonkin tutkinnon ja 27,9% väestöstä ei ollut suorittanut perusasteen jälkeen minkäänlaista tutkintoa. Koko väestöstä 41,1% oli suorittanut toisen asteen tai erikoisammattikoulutusasteen tutkinnon. (Tilastokeskus 2018.) Väestöstä 30,9% oli suorittanut alemman korkea-asteen, alemman korkeakouluasteen, ylemmän korkeakouluasteen tai tutkijakoulutusasteen tutkinnon (Tilastokeskus 2018).

Väestöliiton mukaan miesten korkea koulutustaso nostaa lapsilukua, kun taas naisten korkea koulutustaso laskee lapsilukua (Miettinen, Väestöliiton raportti). Tämän voi huomata ylläolevasta Tilastokeskuksen taulukosta 1, jossa keskiasteen käyneillä miehillä oli 1,74 lasta, kun taas ylemmän korkeakoulututkinnon käyneillä miehillä oli kaksi lasta. Keskiasteen käyneillä naisilla oli puolestaan 2,01 lasta ja ylemmän korkeakoulututkinnon käyneillä naisilla vain 1,76 lasta. Korkea koulutustaso vaikuttaa lapsilukuun osaksi sen takia, että perheen perustamista siirretään myöhemmäksi (Aalto 2015).

Alhaisessa sosioekonomisessa asemassa olevat miehet ovat harvemmin parisuhteessa kuin korkeasti koulutetut miehet. Korkeasti koulutettu nainen on puolestaan sinkku korkeasti koulutettua miestä useammin. (Parkkari 2015.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on ottaa selvää, onko vanhempien koulutustasolla yhteyttä perheen lapsilukuun. Jos vanhempien koulutustasolla on yhteyttä perheen lapsilukuun, niin millä tavalla se ilmenee. Tarkoituksena on myös selvittää, eroavatko naisten ja miesten yhteydet jotenkin keskenään.

Tutkimus keskittyy siihen, onko vastaajan koulutustasolla yhteyttä hänen lapsilukuunsa. Hypoteesina on, että mitä matalampi koulutustaso vastaajalla on, sitä suurempi on hänen lapsilukunsa. Matalasti koulutetuilla vastaajilla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan peruskoulun tai toisen asteen suorittaneita vastaajia. Korkeasti koulutetuilla vastaajilla tarkoitetaan sellaisia vastaajia, jotka ovat suorittaneet alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon. Tässä tutkimuksessa tutkittavia tutkitaan yksilötasolla. Vastaajan sukupuolta tai puolison koulutustasoa ei oteta huomioon tutkimustuloksissa. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole löytää ratkaisuja lapsiluvun kohentamiseen.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1.1 Onko vastaajan koulutustasteella yhteyttä hänen reaaliiseen lapsilukuunsa?

1.2 Jos tällaista yhteyttä on, niin miten se ilmenee?

2.1 Onko vastaajan koulutustasteella yhteyttä hänen ihanteelliseen lapsilukuunsa?

2.2 Jos tällaista yhteyttä on, niin miten se ilmenee?

3.0 Onko nais- ja miesvastaajien välillä eroja koulutustason ja lapsiluvun yhteydessä?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS, AINEISTO JA VASTAAJAT

4.1 *Aineiston analyysi*

Tässä tutkimuksessa aineiston analysoinnissa käytettiin menetelmänä tilastointia ja tilastollisia testejä. Tutkimussuunnan valintaa puoltavat Perhebarometrin 2014 verkkokyselyyn vastanneiden suuri määrä sekä tutkimuskysymykset, joiden tarkoituksena on selvittää tämänhetkinen tilanne Suomessa. (Heikkilä 2014.) Tutkimusjoukon taustamuuttujia selvittäessä aineiston analyysissä käytetään menetelminä frekvenssitaulukointia selvittäessä vastaajien sukupuolta, koulutusta ja lapsilukua. Taustamuuttujien yhteydessä selvitetään myös vastanneiden lapsiluvun moodi, mediaani, keskiarvo ja keskihajonta. Aineiston analysoinnissa käytetään ristiintaulukointia selvittäessä koulutustason ja lapsiluvun sekä koulutustason ja ihanteellisen lapsiluvun yhteyttä.

Aineiston analysoinnissa käytetään myös Kruskal-Wallisin testiä. Tutkimuksessa käytetään tätä testiä siksi, koska lapsilukumuuttuja ei ole normaalijakautunut ja taulukosta on helpompi katsoa järjestyslukua, kuin keskiarvoa. Tämä testi tarkastelee myös ryhmien välisiä eroja. Tällöin Kruskal-Wallisin testi on hyödyllisempi kuin varianssianalyysi. Kruskal-Wallisin testissä on kuitenkin se puute, että voidaan sanoa ryhmien välillä olevan eroja, mutta ei tiedetä, minkä ryhmien välillä ero on tilastollisesti merkitsevä.

4.2 Aineiston kuvailu

Tein tutkimuksessa käytettävän aineiston analyysin osana Kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät kasvatustieteessä -kurssia. Käytin tutkimuksessa aineistona joulukuussa 2013 kerättyä Perhebarometrin 2014 aineistoa.

Tutkimuksen kohdejoukkona oli Manner-Suomessa asuvat 20–55-vuotiaat suomalaiset. Kyselyn vastausprosentti oli 55,7 ja vastaajien määrä hieman yli 2600. (Lainiala 2014, 22.) Kyselyssä selvitettiin vastaajien sosiaalista ja taloudellista elämäntilannetta, mielipiteitä sekä perhepolitiikkaan ja lastenhankintaan liittyviä tekijöitä. Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä. (Lainiala 2014, 24.) Aineistossa yksilapsiset perheet olivat aliedustettuina ja suurperheet, joissa oli neljä lasta tai yli, olivat yliedustettuina. 20–24-vuotiaat olivat myös aliedustettuja ja 50–55-vuotiaat yliedustettuja. Puuttuvat ja ylimääräiset vastaajaosuudet korjattiin aineistossa painokertoimin. (Lainiala 2014, 22.) Tässä tutkimuksessa käytettiin vain lapsiluvun osuutta.

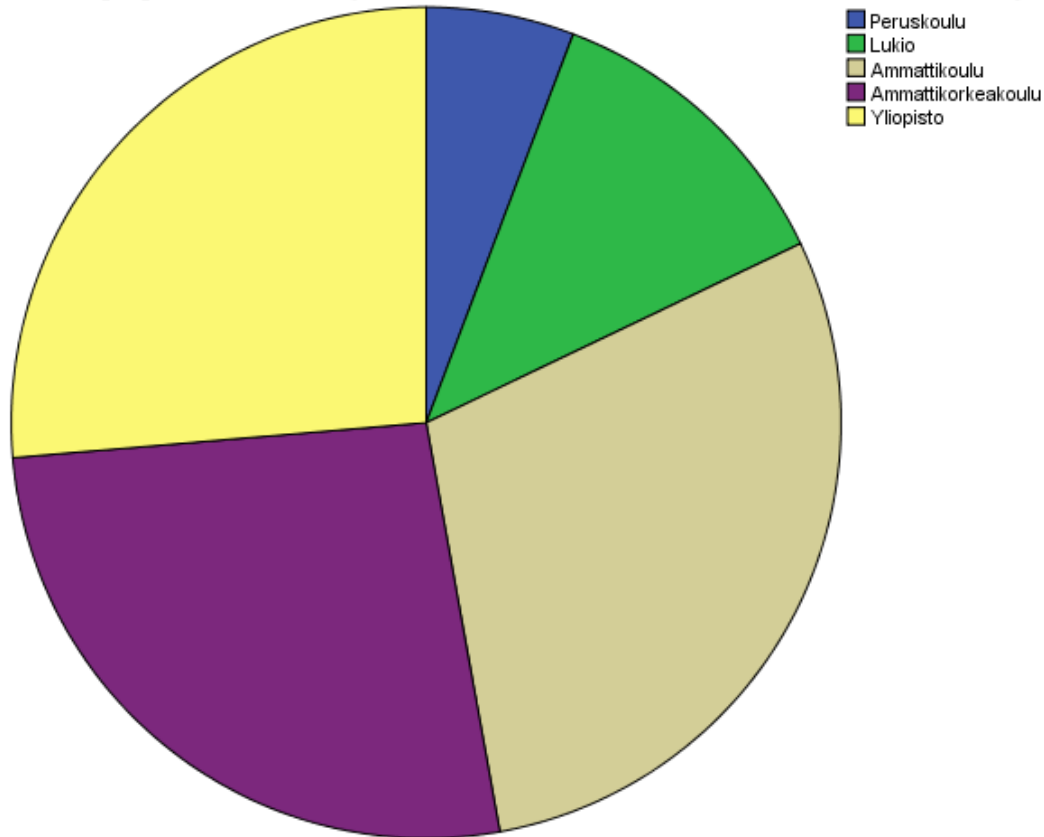
4.2.1 Taustamuuttujat

TAULUKKO 2. Vastaajien korkein saavutettu tai meneillään oleva koulutus.

[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Peruskoulu	151	5,8	5,8	5,8
Lukio	318	12,1	12,1	17,9
Ammattikoulu	766	29,2	29,2	47,2
Ammattikorkeakoulu	694	26,5	26,5	73,7
Yliopisto	690	26,3	26,3	100,0
Total	2619	100,0	100,0	

[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)

KUVIO 1. Vastaajien korkein saavutettu tai meneillään oleva koulutus.

Koulutusastetta kysyttäessä vastaajaa pyydettiin ilmoittamaan korkein jo suoritettu tai meneillään oleva koulutusaste. Vaihtoehtoina olivat 1. peruskoulu 2. lukio 3. ammattikoulu 4. ammattikorkeakoulu ja 5. yliopisto. Aineistolle tehtiin frekvenssianalyysi, jota havainnollistetaan taulukossa 2 ja kuviossa 1. Suurin osajoukko (29.2%) on toisen asteen ammattitutkinnon korkeimpana koulutusasteenaan suorittaneita. Alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon, eli yliopiston ja ammattikorkeakoulun suorittaneiden osuus koko aineistossa on yli puolet, yhteensä 52.8% (ammattikorkeakoulu 26.5% ja yliopisto 26.3%). Lukion osuus korkeimpana tutkintona on 12.1% ja peruskoulun 5,8%.

Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan selvitetty esimerkiksi sitä, kuinka suuri osa lukion suorittaneista ovat aikeissa jatkaa opintojaan korkeakouluun. Myös peruskoulun käyneiden vastaukset voivat selittyä vastaajan iällä: joko niin nuori, että ei ole vielä ehtinyt opiskella enempää, tai sitten jo niin iäkäs, että vain peruskoulun käyminen on ollut yleisempää.

Näitä taustamuuttujia ei tässä tutkimuksessa kuitenkaan oteta huomioon aineiston analyysissä.

TAULUKKO 3. Vastaajien sukupuolijakauma aineistossa.

[bv1] Sukupuoli

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nainen	1343	51,3	51,3	51,3
	Mies	1276	48,7	48,7	100,0
	Total	2619	100,0	100,0	

Sukupuoli-taustamuuttuja selvitettiin frekvenssitaulukoinnilla, joka on taulukossa 3. Aineistossa esiintynyt sukupuoli mitattiin 1=nainen ja 2=mies. Tutkimuksessa vastanneiden 2619 henkilön sukupuolijakauma oli 51,3% naisia ja 48,7% miehiä. Tutkimuksessa vastaajien sukupuoli jakautui hyvin tasaisesti, kuten taulukosta 3 voi huomata.

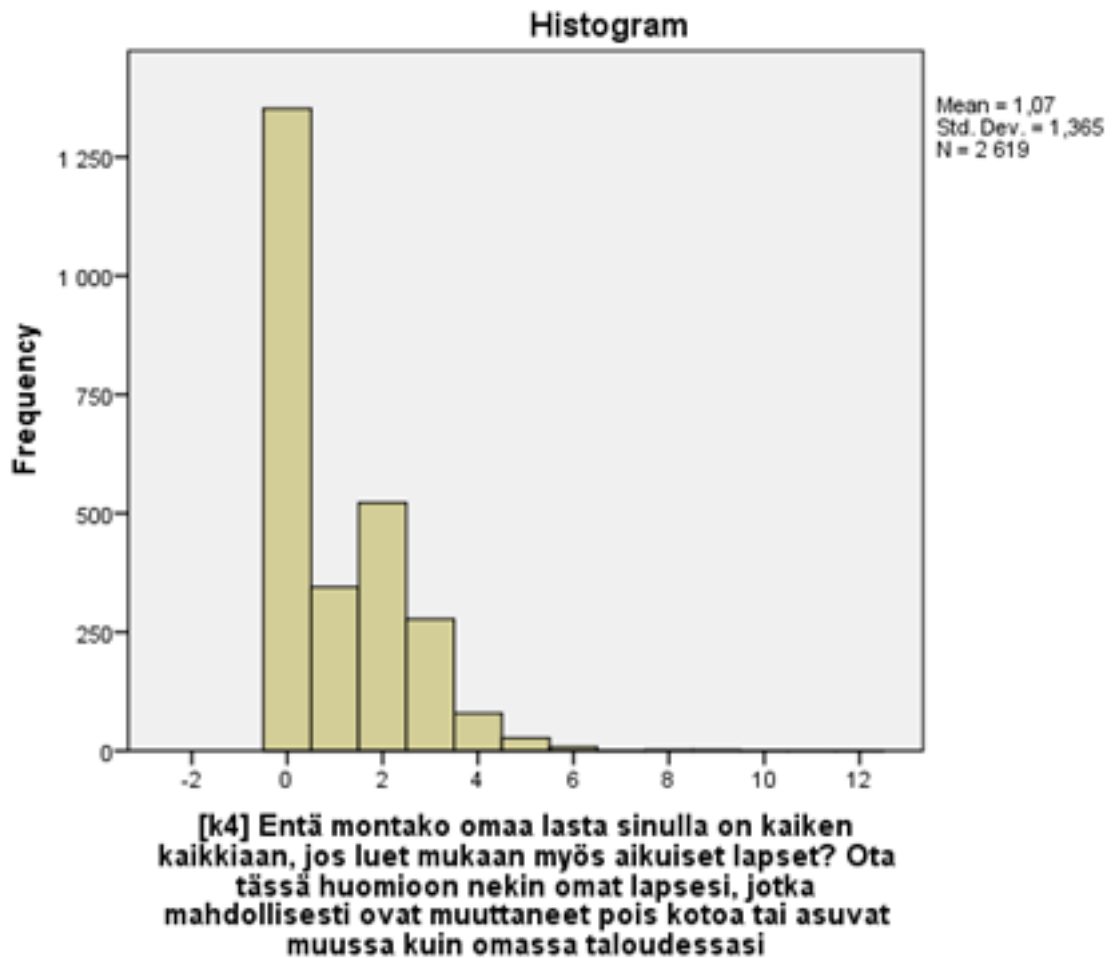

TAULUKKO 4. Vastaajien tämänhetkinen lapsiluku.

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	1352	51,6	51,6	51,6
	1	345	13,2	13,2	64,8
	2	522	19,9	19,9	84,7
	3	278	10,6	10,6	95,3
	4	79	3,0	3,0	98,4
	5	27	1,0	1,0	99,4
	6	8	,3	,3	99,7
	7	1	,0	,0	99,7
	8	2	,1	,1	99,8
	9	2	,1	,1	99,9
	10	1	,0	,0	99,9
	11	1	,0	,0	100,0
	12	1	,0	,0	100,0
	Total	2619	100,0	100,0	

TAULUKKO 5. Vastaajien tämänhetkinen lapsiluku.

Tutkimuksessa hyödynnettiin frekvenssitaulukointia selvittäessä vastaajien lapsilukua. Luvuista tehtiin histogrammitaulukko. Taulukoista 4 ja 5 on tulkittavissa, että suurimmalla osalla tutkimukseen vastanneista (1352 vastaajaa) ei ole yhtään omaa lasta (0). Toiseksi suurin luokka (522 kpl) muodostuu vastaajista, joilla on kaksi (2) omaa lasta.

Tämä analyysi ei kerro perheiden lapsilukua, vaan yksittäisen vastaajan omien lasten määrän, joten 522 vastaajan joukossa voi olla joidenkin vastausten kohdalla kyse samoista lapsista. Tutkimus ei kerro vastaajan ikää, joten nuorten vastaajien osuus ei tule esille. Tämä on tärkeä havainto, koska he eivät ole vielä perustaneet perhettä ja hankkineet omia lapsia, vaikka tulevaisuudessa heillä se ehkä suunnitelmissa olisikin.

TAULUKKO 6. Lapsilukujen mediaani, moodi, aritmeettinen keskiarvo ja keskihajonta.

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on

N	Valid	2619
	Missing	0
Mean		1,07
Median		,00
Mode		0
Std. Deviation		1,365
Skewness		1,539
Std. Error of Skewness		,048
Kurtosis		4,400
Std. Error of Kurtosis		,096
Percentiles	100	12,00

Perhebarometrissa 2014 kysyttiin vastaajan lapsilukua. Tässä tutkimuksessa lapsiluku tarkoittaa vastaajan omia lapsia, jotka asuvat joko hänen kanssaan samassa taloudessa tai ovat muuttaneet jo pois kotoa tai asuvat jossain muualla kuin vastaajan omassa taloudessa.

Tutkimuksessa selvitettiin kyselyyn vastanneiden lapsiluvun moodi, mediaani, aritmeettinen keskiarvo sekä keskihajonta. Taulukosta 6 on tulkittavissa, että tutkimukseen vastanneiden keskimääräinen lapsiluku on 1,07/henkilö ($M=1,07$). Koska kyselyyn vastanneista 51,6 prosentilla ei ollut omia lapsia lainkaan, lapsiluvun moodi ja mediaani ovat molemmat 0 ($Md=0$ ja $Mo=0$).

Vastaajien lapsiluvun keskihajonta oli 1,365 ($\text{Std. Deviation}=1,365$). Keskihajonta ilmaisee, kuinka kaukana yksittäisen muuttujan arvot ovat keskimääräisen muuttujan arvoista. Keskihajontaluvusta on pääteltävissä, että lapsiluku ei jakaudu tasaisesti aineistossa. Tämä pitää paikkansa, koska yli puolella vastaajista ei ole yhtäkään lasta.

TAULUKKO 7. Korkeimman saavutetun tai meneillään olevan koulutuksen ja pääasiallisen toiminnan ristiintaulukointi.

[bv15] Pääasiallinen toiminta * [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva) Crosstabulation

		[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)					Total	
		Count	Peruskoulu	Lukio	Ammattikoulu	Ammattikorkeakoulu	Yliopisto	
[bv15] Pääasiallinen toiminta	Kyllä, olen ansiotyössä tai tilapäisesti poissa (=virka-, hoito- tai opintovapaa, vanhempainvapaa), yrittäjä, maanviljelijä	Count	80	198	460	437	444	1619
			60,6%	67,6%	68,2%	72,6%	73,4%	70,2%
	Ei, olen eläkkeellä	Count	15	12	35	13	11	86
			11,4%	4,1%	5,2%	2,2%	1,8%	3,7%
	Ei, olen työtön/lomautettu	Count	24	27	88	46	32	217
			18,2%	9,2%	13,1%	7,6%	5,3%	9,4%
	Ei, olen koululainen tai opiskelija	Count	5	32	33	68	93	231
			3,8%	10,9%	4,9%	11,3%	15,4%	10,0%
	Ei, olen kotiäiti tai -isä	Count	3	6	13	10	12	44
			2,3%	2,0%	1,9%	1,7%	2,0%	1,9%
Ei, muu syy	Count	3	6	27	14	5	55	
		2,3%	2,0%	4,0%	2,3%	0,8%	2,4%	
En halua vastata	Count	2	12	18	14	8	54	
		1,5%	4,1%	2,7%	2,3%	1,3%	2,3%	
Total	Count	132	293	674	602	605	2306	
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Taulukossa 7 selvitettiin vastaajien pääasiallista toimintaa ristiintaulukoimalla pääasiallinen toiminta ja korkein saavutettu tai meneillään oleva koulutus. Korkein saavutettu tai meneillään oleva koulutus on hieman epätarkka kysymys, koska tällöin ei voida tietää, opiskeleeko vastaaja vielä vai onko hän jo valmistunut. Se, että vastaaja opiskelee vielä, voi tarkoittaa sitä, että hän ei ole vielä perustanut perhettä eikä kyselyyn vastattu lapsilukumäärän arvo ole lopullinen.

Opiskelijoiden määrä ryhmissä vaihteli 3,8%–15,4% välillä. Eniten opiskelijoita oli yliopistoryhmässä. 15,4% eli 93 vastaajaa opiskeli tuolloin yliopistossa ja 11,3% eli 68 vastaajaa opiskeli tuolloin ammattikorkeakoulussa. Se tarkoittaa siis, että korkeakoulutettujen vastaajien joukossa on 161 opiskelijaa, jotka eivät ole vielä valmistuneet ja todennäköisesti eivät ole perustaneet vielä perhettä. Tämä saattaa vaikuttaa tutkimustulokseen ja tilanne saattaisi olla erilainen, jos nämä kaikki 161 vastaajaa olisivat perustaneet jo perheen.

4.3 Luotettavuus

Verkkokyselynä lähetetyn vastauslomakkeen kysymykset olivat lyhyitä ja yksinkertaisia, mikä lisää kysymysten ymmärrettävyyttä ja vastausten paikkaansapitävyyttä. Lisäksi kyselyyn vastasi hieman yli 2600 suomalaista,

joka on otoksena hyvä otos. Kysely on kerätty eri ikäisiltä ihmisiltä ja se mittaa sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Nämä lisäävät tutkimuksen luotettavuutta. On myös tärkeää, että tutkija pyrkii arvioimaan kriittisesti luotettavuutta ja sitä alentavia seikkoja (Heikkilä 2014).

Perhebarometri on vuosittain julkaistava Väestöliiton barometri, joka käsittelee perheeseen liittyviä kysymyksiä. Kyselyyn vastaa joka vuosi noin 2000-3000 suomalaista. (Väestöliitto, raportti.) Kysely on kerätty jo monta kertaa ja se on todettu toimivaksi.

Vastaajat ovat vastanneet oman tämän hetkisen lapsilukunsa kyselyyn, mutta ei kuitenkaan tiedetä, onko vastaajan vastaama lapsiluku lopullinen vai aikooko hän hankkia lapsia vielä lisää. Voi myös olla, että vastaajat ovat juuri valmistuneet esimerkiksi yliopistosta, jolloin heidän pääasiallinen toimintansa on ansiotyö ja korkein koulutus on yliopisto. Nämä vastaajat ovat juuri valmistuneet ja eivät ole ehtineet hankkia vielä lapsia, vaikka tarkoitus olisikin. Nämä heikentävät vastausten luotettavuutta.

Kyselyssä yhtenä kysymyksenä on pääasiallinen toiminta juuri nyt, jossa ansiotyö, yrittäjä, maanviljely ja tilapäisesti poissa on liitetty samaan vastausvaihtoehtoon. Tällöin ei voida tietää, kuinka suuri osa tämän vastausvaihtoehdon valinneista vastaajista on töissä tällä hetkellä ja kuinka moni vastaajista on virka-, hoito-, opinto- tai vanhempainvapaalla. Myös tämä heikentää vastausten luotettavuutta.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta lisäävät tutkimuksen selkeä perusjoukko ja tarkkaan rajattu tutkimusongelma. Myös raportin selkeys ja objektiivisuus rakentavat luotettavuutta. (Heikkilä 2014.)

5 AINEISTON ANALYYSI

5.1 Ristiintaulukointi

5.1.1 Koulutustason yhteys lapsilukuun

TAULUKKO 8. Vastaajien koulutustaso ja lapsiluku ristiintaulukoituna.

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi * [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva) Crosstabulation

		[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)						
			Peruskoulu	Lukio	Ammattikoulu	Ammattikorkeakoulu	Yliopisto	Total
[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi	0	Count	66	178	361	366	381	1352
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	43,7%	56,0%	47,1%	52,7%	55,2%	51,6%
	1	Count	22	37	112	90	84	345
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	14,6%	11,6%	14,6%	13,0%	12,2%	13,2%
	2	Count	29	54	163	141	135	522
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	19,2%	17,0%	21,3%	20,3%	19,6%	19,9%
	3	Count	20	32	91	66	69	278
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	13,2%	10,1%	11,9%	9,5%	10,0%	10,6%
	4	Count	9	12	27	19	12	79
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	6,0%	3,8%	3,5%	2,7%	1,7%	3,0%
	5 tai enemmän	Count	5	5	12	12	9	43
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	3,3%	1,6%	1,6%	1,7%	1,3%	1,6%
Total		Count	151	318	766	694	690	2619
		% within [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Jotta tutkimuksessa saataisiin selvyys, onko alemman koulutustason omaavilla vastaajilla enemmän lapsia kuin korkeasti koulutetuilla, käytetään analyysimenetelmänä ristiintaulukointia. Verrattaessa eri koulutusasteiden käyneiden vastaajien lapsilukujen eroja, voi huomata, etteivät prosenttiluvut eroa keskenään kovinkaan paljoa.

Ammattikoulun käyneillä vastaajilla on jokaisessa luokassa suurempi lapsilukumäärä, kuin korkeasti koulutetuilla. Esimerkiksi kolmelapsisia perheitä oli ammattikoulun käyneissä 11,9% ja peruskoulun käyneissä 13,2%, kun taas ammattikorkeakoulun ja yliopiston käyneissä 9,5–10%. Ammattikoulun käyneistä 3,5%:lla oli neljälapsinen perhe ja peruskoulun käyneistä 6%:lla, kun taas yliopiston käyneillä vastaajilla nelilapsisia perheitä oli vain 1,7%:lla ja ammattikorkeakoulun käyneillä vastaajilla 2,7%:lla. Ammattikorkeakoulun ja ammattikoulun käyneissä oli molemmissa ryhmissä 12 vastaajaa, jolla oli viisi lasta tai enemmän. Muuten ammattikoulun käyneillä vastaajilla oli enemmän lapsia, kuin korkeasti koulutetuilla. Yliopiston (55,2%) ja ammattikorkeakoulun (52,7%) käyneissä oli enemmän lapsettomia perheitä kuin ammattikoulun (47,1%) ja peruskoulun (43,7%) käyneissä. Mikään luokka ei kuitenkaan selkeästi poikkea toisestaan ja erot luokkien välillä ovat varsin pieniä, vaikka pieniä eroja onkin havaittavissa. Taulukossa 8 osoitetuista tutkimustuloksista voi päätellä, että matalamman koulutusasteen käyneillä ei ole merkitsevästi enempää lapsia kuin korkeammin koulutetuilla.

TAULUKKO 9. Taulukon 8 Chin neliö -testi.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	28,569 ^a	20	,097
Likelihood Ratio	27,739	20	,116
Linear-by-Linear Association	8,937	1	,003
N of Valid Cases	2619		

a. 2 cells (6,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,48.

Taulukossa 9 on tehty Chin neliö -testi taulukolle 8, jossa ristiintaulukoitiin vastaajien koulutusasteet ja lapsiluvut. Chin neliö -testi tehdään, koska halutaan tietää, onko koulutusasteella ja lapsiluvulla riippuvuutta. Jos saatu arvo on pienempi kuin 0,05 niin H0 hylätään ja H1 hyväksytään.

Tässä tutkimuksessa H0 tarkoittaa, että vastaajan koulutus ei vaikuta lapsilukuun ja H1 tarkoittaa, että vastaajan koulutusasteella on vaikutusta hänen

lapsilukuunsa. Sig. arvo on 0,097 ja se on suurempi kuin 0,05. Tästä johtuen H0 hyväksytään ja H1 hylätään. Vastaajan koulutusaste ei siis vaikuta hänen lastensa lukumäärään.

Testin sig. arvo on kuitenkin vain hieman yli 0,05. Viitteellisen eron lapsiluvuissa voi kuitenkin tulkita. Tutkimusta tehdessä tehtiin ristiintaulukointi, jossa oli kaksitoista saraketta lapsilukujen mukaan. Tämän alkuperäisen taulukon mukaan koulutusasteiden välillä oli eroja lapsiluvuissa. Tämän alkuperäisen taulukon Chin neliö -testi antoi kuitenkin viitteitä ristiintaulukoinnin epäluotettavuuteen, koska taulukossa oli liikaa sarakkeita. Tätä uutta taulukkoa tehdessä luotiin uusi muuttuja, jossa 5 ja suurempi lapsilukuiset perheet yhdistettiin samaan sarakkeeseen. Chin neliö -testi tulkitsi tämän taulukon nyt luotettavaksi, mutta tulos muuttui päinvastaiseksi. Ero siinä, onko koulutustasolla ja lapsiluvulla yhteyttä, on siis hyvin pieni. Vastaajien koulutustasolla ja lapsiluvulla ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä, mutta voidaan todeta, että jonkinlaista viitteellistä yhteyttä on tulkittavissa.

5.1.2 Koulutustason yhteys ihanteelliseen lapsilukuun

TAULUKKO 10. Koulutustason ja ihanteellisen lapsiluvun ristiintaulukointi.

[k12] Mikä on tai olisi ollut sinun oma ihanteellinen lapsilukusi? * [k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva) Crosstabulation

			[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)					
			Peruskoulu	Lukio	Ammattikoulu	Ammattikorkeakoulu	Yliopisto	Total
[k12] Mikä on tai olisi ollut sinun oma ihanteellinen lapsilukusi?	Ei yhtään lasta	Count	22	54	100	99	94	369
			14,6%	17,0%	13,1%	14,3%	13,6%	14,1%
	Yksi lapsi	Count	12	21	61	38	33	165
			7,9%	6,6%	8,0%	5,5%	4,8%	6,3%
	Kaksi lasta	Count	50	106	318	303	258	1035
			33,1%	33,3%	41,5%	43,7%	37,4%	39,5%
	Kolme lasta	Count	26	63	158	157	164	568
			17,2%	19,8%	20,6%	22,6%	23,8%	21,7%
	Neljä lasta	Count	12	21	33	26	37	129
			7,9%	6,6%	4,3%	3,7%	5,4%	4,9%
	Viisi lasta	Count	3	2	12	10	12	39
			2,0%	0,6%	1,6%	1,4%	1,7%	1,5%
	Kuusi lasta	Count	1	2	4	2	4	13
		0,7%	0,6%	0,5%	0,3%	0,6%	0,5%	
Seitsemän lasta tai enemmän	Count	1	4	6	4	5	20	
		0,7%	1,3%	0,8%	0,6%	0,7%	0,8%	
En osaa sanoa	Count	24	45	74	55	83	281	
		15,9%	14,2%	9,7%	7,9%	12,0%	10,7%	
Total	Count	151	318	766	694	690	2619	
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Jotta tutkimuksessa saataisiin selvyys myös siitä, onko alemman koulutustason omaavilla vastaajilla suurempi ihanteellinen lapsiluku kuin korkeasti koulutetuilla, käytetään analyysimenetelmänä myös ristiintaulukointia. Taulukossa 10 ammattikoulun käyneitä ja yliopiston käyneitä vertaillaessa voi huomata, että heidän lapsilukuihanteensa ovat melko samanlaisia. Suurimmat erot olivat niissä vastaajissa, jotka pitivät ihanteellisena yhtä tai kahta lasta perheessä. 4,8% yliopiston suorittaneista piti ihanteellisena yhtä lasta, kun taas 8% ammattikoulun käyneistä piti yhtä lasta ihanteellisena, joka on melkein kaksinkertainen määrä yliopiston käyneisiin verrattuna.

Ammattikoulun käyneet kannattivat vastaajista eniten lapsettomuutta sekä yksi tai kaksi lapsisia perheitä. Yliopiston käyneet vastaajat pitivät viisi, kuusi ja seitsemän lapsisia perheitä yhtä ihanteellisena kuin ammattikoulun käyneet. Perheitä, joiden ihannelapsiluku oli seitsemän tai enemmän, oli melko tasaisesti kaikissa ryhmissä, paitsi peruskoulun käyneissä. Korkeakoulutetut pitivät ihanteellisimpana kahta tai kolmea lasta. Ammattikoulun käyneet suosivat myös kahden tai kolmen lapsen perheitä, kun taas lukion käyneet vastaajat pitivät ihanteellisimpana kahta lasta. Pelkän peruskoulun käyneet vastaajat pitivät ihanteellisimpana kahta lasta.

Taulukosta voi päätellä, että lapsilukuihanteet ovat kaikkien koulutusasteiden käyneiden kesken melko samanlaisia. Taulukossa kannattaa katsoa prosenttiosuuksia, koska prosenttiosuudet ovat suhteutettuna vastaajamääriin.

TAULUKKO 11. Taulukon 9 Chin neliö -testi.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	49,223 ^a	32	,026
Likelihood Ratio	48,947	32	,028
Linear-by-Linear Association	,469	1	,493
N of Valid Cases	2619		

a. 9 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,75.

Taulukossa 11 on tehty Chin neliö -testi taulukolle 10, jossa ristiintaulukoitiin vastaajien koulutusasteet ja ihanteelliset lapsiluvut. Chin neliö -testi tehdään, koska halutaan tietää koulutusasteen ja ihanteellisen lapsiluvun riippuvuus. Jos saatu arvo on pienempi kuin 0,05 niin H0 hylätään ja H1 hyväksytään.

Tässä H0 tarkoittaa, että koulutusasteella ja ihanteellisella lapsiluvulla ei ole riippuvuutta ja H1 tarkoittaa, että koulutusasteella ja ihanteellisella lapsiluvulla on riippuvuutta. Sig. arvo on 0,026 ja se on pienempi kuin 0,05. Tästä johtuen H0 hylätään ja H1 hyväksytään. Vastaajan koulutusasteella on siis yhteyttä ihanteelliseen lapsilukuun.

5.2 Kruskal-Wallis testit

5.2.1 Kruskal-Wallis testi kaikille aineiston reaalille lapsiluvuille

TAULUKKO 12. Kruskal-Wallis testi koko aineiston koulutustasoille ja reaalille lapsiluvuille.

Ranks			
	[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	N	Mean Rank
[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi	Peruskoulu	151	1443,66
	Lukio	318	1262,67
	Ammattikoulu	766	1368,85
	Ammattikorkeakoulu	694	1291,10
	Yliopisto	690	1256,24
	Total	2619	

TAULUKKO 13. Kruskal-Wallis testin tulos koko aineiston koulutustasolle ja reaalilapsiluvuille.

Test Statistics^{a,b}

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi

Kruskal-Wallis H	17,068
df	4
Asymp. Sig.	,002

a. Kruskal Wallis Test

Kaikkien tutkimukseen vastanneiden lapsiluvulle ja koulutustasolle tehtiin Kruskal-Wallis testin tulos, joka on nähtävissä taulukoissa 12 ja 13. Tässä testissä H₀ tarkoittaa, että ryhmien välillä ei ole eroja lapsiluvuissa ja H₁ tarkoittaa, että ryhmien välillä on eroja lapsiluvuissa. Testissä saatu sig. arvo on 0,002, joka on pienempi kuin 0,05. Koska sig. arvo on pienempi kuin 0,05, vastaajien lapsiluvulla ja koulutustasolla on yhteyttä. H₀ siis hylätään ja H₁ hyväksytään. Tämän testin mukaan ryhmien välillä on eroja. Peruskoulun ja ammattikoulun käyneillä oli eniten lapsia ja korkeasti koulutetuilla ja lukion käyneillä vähemmän.

On mielenkiintoista huomata, että ristiintaulukoinnin mukaan tilastollisesti merkitsevää eroa ei ole, mutta Kruskal-Wallis testin mukaan tilastollisesti merkitsevää eroa on havaittavissa. Tämä tukee aikaisemmin tutkimuksessa esitettyä mainintaa, että ero on todella minimaalinen siinä, onko lapsiluvulla ja koulutustasolla yhteyttä keskenään.

5.2.2 Kruskal-Wallis testit kaikille aineiston ihanteellisille lapsiluvuille

TAULUKKO 14. Kruskal-Wallis testit koko aineiston ihanteellisille lapsiluvuille ja koulutustasoille.

Ranks			
	[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	N	Mean Rank
[k12] Mikä on tai olisi ollut sinun oma ihanteellinen lapsilukusi?	Peruskoulu	151	1375,52
	Lukio	318	1333,56
	Ammattikoulu	766	1279,67
	Ammattikorkeakoulu	694	1261,73
	Yliopisto	690	1367,03
	Total	2619	

TAULUKKO 15. Kruskal-Wallis testit koko aineiston ihanteellisille lapsiluvuille ja koulutustasoille.

Test Statistics^{a,b}	
	[k12] Mikä on tai olisi ollut sinun oma ihanteellinen lapsilukusi?
Kruskal-Wallis H	10,206
df	4
Asymp. Sig.	,037

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: [k2]
Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)

Kaikkien tutkimukseen vastanneiden ihanteelliselle lapsiluvulle ja koulutustasolle tehtiin Kruskal-Wallis testit taulukoissa 14 ja 15. Tässä testissä H₀ tarkoittaa, että ryhmien välillä ei ole eroa ihanteellisessa lapsiluvussa ja H₁

tarkoittaa, että ryhmien välillä on eroa ihanteellisessa lapsiluvussa. Ryhmät ovat jaettu koulutuksen mukaan. Testissä saatu sig. arvo on 0,037, joka on pienempi kuin 0,05. Koska sig. arvo on pienempi kuin 0,05, vastaajien lapsiluvulla ja koulutustasolla on yhteyttä. H0 siis hylätään ja H1 hyväksytään. Tämän testin mukaan ryhmien välillä on eroja. Peruskoulun, lukion ja yliopiston käyneillä oli korkein ihanteellinen lapsiluku. Ammattikoulun ja ammattikorkeakoulun käyneillä oli puolestaan matalampi ihanteellinen lapsiluku.

5.2.3 Kruskal-Wallis testin aineiston miesvastaajien reaalille lapsiluvuille

TAULUKKO 16. Kruskal-Wallis testin aineiston miesvastaajien lapsiluvuille ja koulutustasoille.

		Ranks	
		[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	
		N	Mean Rank
[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi	Peruskoulu	82	666,32
	Lukio	155	609,67
	Ammattikoulu	381	654,01
	Ammattikorkeakoulu	337	648,88
	Yliopisto	321	616,01
	Total	1276	

TAULUKKO 17. Kruskal-Wallis testin aineiston miesvastaajien lapsiluvuille ja koulutustasoille.

Test Statistics^{a,b}

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi

Kruskal-Wallis H	4,397
df	4
Asymp. Sig.	,355

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: [k2]
Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)

Tutkimuksessa vastanneiden miesten lapsiluvulle ja koulutustasolle tehtiin Kruskal-Wallis testit taulukoissa 16 ja 17. Tässä testissä H₀ tarkoittaa, että miesvastaajien ryhmien välillä ei ole eroa lapsiluvuissa ja H₁ tarkoittaa, että miesvastaajien ryhmien välillä on eroa lapsiluvuissa. Ryhmät ovat jaettu koulutuksen mukaan. Testissä saatu sig. arvo on 0,355, joka on suurempi kuin 0,05. Koska sig. arvo on suurempi kuin 0,05, miesvastaajien lapsiluvulla ja koulutustasolla ei ole yhteyttä. Näin ollen H₀ hyväksytään ja H₁ hylätään. Taulukon 16 luvuista voi nähdä, että koulutustasojen välillä ei ole suuria eroja miesvastaajien välillä. Tämän testin mukaan miesvastaajien ryhmien välillä ei ole eroja lapsiluvuissa.

5.2.4 Kruskal-Wallis testin aineiston naisvastaajien reaalisten lapsiluvuille

TAULUKKO 18. Kruskal-Wallis testin aineiston naisvastaajien lapsiluvuille ja koulutustasoille.

Ranks

	[k2] Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)	N	Mean Rank
[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi	Peruskoulu	69	796,78
	Lukio	163	653,78
	Ammattikoulu	385	717,25
	Ammattikorkeakoulu	357	642,67
	Yliopisto	369	637,88
	Total	1343	

TAULUKKO 19. Kruskal-Wallis testin tulos aineiston naisvastaajien lapsiluvuille ja koulutustasoille.

Test Statistics^{a,b}

[k4] Entä montako omaa lasta sinulla on kaiken kaikkiaan, jos luet mukaan myös aikuiset lapset? Ota tässä huomioon nekin omat lapsesi, jotka mahdollisesti ovat muuttaneet pois kotoa tai asuvat muussa kuin omassa taloudessasi

Kruskal-Wallis H	19,973
df	4
Asymp. Sig.	,001

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: [k2]

Koulutuksesi (korkein saavutettu koulutus tai meneillään oleva)

Tutkimuksessa vastanneiden naisten lapsiluvulle ja koulutustasolle tehtiin Kruskal-Wallis testin tulos taulukoissa 18 ja 19. Tässä testissä H₀ tarkoittaa, että naisvastaajien ryhmien välillä ei ole eroja lapsiluvussa ja H₁ tarkoittaa, että naisvastaajien ryhmien välillä on eroja lapsiluvussa. Ryhmät ovat jaettu

koulutuksen mukaan. Testissä saatu sig. arvo on 0,001, joka on pienempi kuin 0,05. Koska sig. arvo on pienempi kuin 0,05, naisvastaajien lapsiluvulla ja koulutustasolla on yhteyttä. Näin ollen H0 hylätään ja H1 hyväksytään. Taulukon 18 luvuista voi nähdä, että koulutustasojen välillä on eroja naisvastaajien välillä. Tämän testin mukaan naisvastaajien ryhmien välillä on eroja.

Taulukon 18 luvuista voi huomata, että suurimmat lapsiluvut ovat peruskoulun ja ammattikoulun käyneillä vastaajilla. Matalimmat ovat puolestaan lukion, ammattikorkeakoulun ja yliopiston käyneillä vastaajilla. Tämä tukee väitettä, että matalan koulutustason vastaajilla on korkeampi lapsiluku, kuin korkeasti koulutetuilla, mutta erot näiden kahden välillä eivät ole suuria. Naisvastaajissa erot korostuvat hieman.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Taulukossa 8 selvitettiin, onko vastaajan koulutustasolla yhteyttä hänen lapsilukuunsa. Matalasti koulutetuilla vastaajilla oli lähes jokaisessa luokassa enemmän lapsia kuin korkeasti koulutetuilla. Ainoat poikkeukset olivat ammattikorkeakoulun käyneet vastaajat, joissa oli saman verran 5 tai suurempi lapsilukumääräisiä perheitä, kuin ammattikoulun käyneissä. Eniten lapsettomia perheitä oli korkeasti koulutetuissa. Eroja oli siis havaittavissa luokkien välillä, mutta Chin neliö -testin mukaan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä koulutustason ja lapsiluvun välillä ei ollut. Vanhemman koulutustasolla ei siis ole suurta yhteyttä perheen lapsilukuun. Näin ollen alkuperäinen tutkimushypoteesi ei pidä paikkaansa.

Taulukossa 10 selvitettiin, onko vastaajan koulutustasolla yhteyttä hänen ihanteelliseen lapsilukuunsa. Kaikkien kyselyyn vastanneiden vastaajien ihanteellinen lapsiluku jakautui luokkien välillä tasaisesti. Ihanteellisimpana pidettiin kahden ja kolmen lapsen perheitä. Mikään koulutusluokka ei eronnut toisistaan merkitsevästi, mutta tilastollisesti merkitsevää eroa oli havaittavissa. Koulutustasolla on yhteyttä ihanteelliseen lapsilukuun, mutta ei suurta.

Kruskal-Wallis testin tulokset puolsi sitä, että koulutustasojen välillä on eroja perheiden reaaliosuudessa. Testien mukaan koulutustasojen välillä on eroja myös ihanteellisessa lapsiluvussa. Erot koulutustasojen välillä ihanteellisissa lapsiluvuissa eivät olleet suuria, mutta merkitseviä kuitenkin. Väestöliiton (2015, 26) mukaan ihannelapsiluku ei vaihtelee koulutustason mukaan. Tässä tutkimuksessa koulutustasolla kuitenkin oli yhteyttä ihanteelliseen lapsilukuun. Ammattikoulun ja ammattikorkeakoulun käyneillä vastaajilla oli hieman matalampi ihanteellinen lapsiluku kuin muiden koulutustasojen vastaajilla.

Kruskal-Wallis testien mukaan miesvastaajien koulutustasojen välillä ei ollut eroja lapsiluvuissa, kun taas naisvastaajien koulutustasojen välillä oli selkeitä eroja lapsiluvuissa. Väestöliiton mukaan miesten korkea koulutustaso

nostaa lapsilukua ja naisten korkea koulutustaso laskee lapsilukua (Miettinen, Väestöliiton raportti). Tämän tutkimus tukee väitettä, että naisten korkea koulutustaso laskee perheen lapsilukua. Perus- ja ammattikoulun käyneiden naisten lapsiluvut erosivat lukion ja korkeakoulun käyneiden naisten lapsiluvuista. Testit eivät tue, mutta eivät kumoakaan väitettä, että miesten korkea koulutus nostaa lapsilukua. Mikään koulutustaso ei eronnut merkitsevästi toisista miesvastaajien kesken.

Tutkimustulokset voidaan tiivistää siten, että koulutustasolla ja reaalilla lapsiluvulla ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä, mutta eroja koulutustasojen välillä on havaittavissa. Nämä erot viittaavat siihen suuntaan, että matalasti koulutetuilla vastaajilla olisi suurempi lapsiluku, kuin korkeasti koulutetuilla vastaajilla. Koulutustasolla ja ihanteellisella lapsiluvulla on yhteyttä, mutta ei suurta. Naisten koulutustasolla on enemmän merkitystä perheen lapsilukuun kuin miesten koulutustasolla. Naisten koulutustasolla ja lapsiluvulla oli tilastollisesti merkitsevää yhteyttä, kun taas miesvastaajien koulutustasolla ja lapsiluvulla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä.

7 POHDINTA

Tämän kandidaatin tutkielman tavoitteena oli selvittää, onko vanhempien koulutustaustalla yhteyttä perheen lapsilukuun. Lisäksi tarkoituksena oli tutkia, millä tavalla koulutustaso vaikuttaa perheen lapsilukuun. Hypoteesi oli, että mitä korkeammin henkilö kouluttautuu, sitä todennäköisemmin hän hankkii vähemmän lapsia kuin matalasti kouluttautuneet vastaajat.

Teoriaosuudessa tarkasteltiin suomalaisten perheiden lapsilukua ja sen laskua viime aikoina. Suomessa lapsiluku on ollut jyrkässä laskussa viime vuosina. Suurimpina tekijöinä lapsiluvun alenemisessa ovat ikään, psykologiaan ja työelämään liittyvät tekijät. Etenkin työelämän vaikutus lapsilukuun on laaja, koska se sisältää monia eri tekijöitä, kuten urakehityksen ja ajankäytön. Ikään liittyvät tekijät puolestaan vaikuttavat eniten alhaiseen lapsilukuun, koska useat pariskunnat siirtävät perheen perustamista myöhemmäksi, jolloin naisen hedelmällisyys ei ole enää korkeimmillaan.

Tutkimuksessa tehtyjen havaintojen perusteella voidaan todeta, että vanhempien koulutustaustalla ei ole merkitsevää yhteyttä perheen lapsilukuun, mutta pientä yhteyttä on havaittavissa. Ristiintaulukoinnin mukaan eroja ei ollut, kun taas Kruskal-Wallis testin mukaan eroja oli havaittavissa. Nämä pienet erot näkyvät siinä, että matalan koulutustason käyneellä henkilöllä on enemmän lapsia, kuin korkeakoulun käyneellä henkilöllä. Erot eivät kuitenkaan ole suuria, joten tutkimushypoteesi ei osoittaudu täysin vääräksi, eikä täysin oikeaksi. Voi olla, että tutkimustulokset olisivat olleet erilaiset, jos otos olisi ollut esimerkiksi laajempi.

Matalan koulutusasteen käyneiden vastaajien suuremmat lapsiluvut voivat selittyä osittain sillä, että aikaisemmin lapsia on tehty paljon esimerkiksi sen takia, että he auttavat kotitöissä ja hoitavat vanhempia heidän vanhetessaan. Tällaiset perheet ovat olleet monesti työläisperheitä, joissa vanhemmilla on ollut matala koulutustaso. Koska vanhempien sosioekonominen asema on vahvasti

periytyvä, näiden perheiden lapset eivät myöskään kouluttaudu korkealle (Komulainen 2016). He saattavat myös itse perustaa suurperheen, koska ovat itse tottuneet kasvamaan sellaisessa.

Toiselta asteelta ja peruskoulusta valmistutaan monesti nuorella iällä. Tällöin heillä on hyvin aikaa etsiä mahdollinen kumppani, jonka kanssa perustaa perhe ja yrittää lasta. Naisen AMH-taso on korkeimmillaan 20-25-vuotiaana, eli hieman sen jälkeen, kun toiselta asteelta valmistutaan. AMH-taso kertoo naisen munasarjojen toiminnallisesta kunnosta. (Mehiläinen.) Matalamman koulutustason omaavien on helpompi perustaa perhe, koska AMH-tasot ovat vielä korkealla koulusta valmistuttua sekä työpaikan löydyttyä. Korkeakoulusta valmistuneet naiset puolestaan saattavat olla opinnoissaan niin kiireisiä, että aikaa ei löydy parisuhteelle. Korkeakouluista valmistutaan monesti 20-30 ikävuoden välillä, jonka jälkeen etsitään töitä ja aloitetaan luomaan omaa uraa. Kun tämän jälkeen aikaa löytyisi, AMH-tasot saattavat olla niin alhaiset, että lapsen saaminen on hankalaa. Korkeasti koulutettujen naisten syy pieniin lapsilukumääriin on osaltaan työuran laittaminen perhe-elämän edelle sekä liian alhaisen AMH-tason saavuttaminen.

Perinteisesti naiset ovat pyrkineet löytämään itselleen kumppanin, joka on samassa tai korkeammassa asemassa kuin hän itse. Korkeasti koulutettujen naisten määrän lisääntyessä, tämä on tullut netistä hankalammaksi, mikä puolestaan johtaa korkeasti koulutettuihin lapsettomiin sinkkunaisiin. (Parkkari 2015.) Korkeasti koulutetut naiset eivät tarvitse enää miestä rinnalleen turvaamaan toimeentuloa, joten liittoja ei muodostu enää niin paljon (Parkkari 2015). Tämä voi olla osasyynä korkeasti koulutettujen suurempaan lapsettomuuteen.

Vaikka Suomessa on tutkittu perheen lapsilukua ja sen laskua melko paljon, tutkimusta tulisi edelleen jatkaa ja kehittää. Tutkimuksen avulla on mahdollista selvittää niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat pariskuntien lapsettomuuteen ja pyrkiä löytämään ne tekijät, joilla lapsiluku saataisiin taas nousemaan. Alhainen lapsiluku kun vaikuttaa negatiivisesti valtion talouteen ja huoltosuhteen heikentymiseen (Kiander 2018).

Tässä tutkimuksessa selvitettiin yksittäisen vastaajan lapsilukua ja koulutustasoa. Jatkossa aihetta voisi tutkia esimerkiksi selvittämällä molempien vanhempien koulutustason vaikutusta perheessä. Kiinnostavaa olisi myös

tutkia, miten vanhempien koulutustaustat vaikuttavat perheen lapsien urasuunnitelmiin ja heidän lapsilukuihinsa. Myös vastaajan ikä ja pääasiallinen toiminta tulisi ottaa huomioon tulevissa tutkimuksissa.

8 LÄHTEET

Aalto, S. 2015. Into hankkia lapsia hiipui – Helsingissä vaikuttaa tämä syy. Helsingin uutiset. 1.7.2015. Puheenaihe. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/298110-into-hankkia-lapsia-hiipui-helsingissa-vaikuttaa-tama-syy> (Luettu 27.10.2019.)

Ervasti, A. 2019. Professori syntyvyyden rajusta laskusta: Suomen vauvakato on maailmanlaajuisesti poikkeuksellinen. Helsingin Sanomat. 27.9.2019. Kotimaa. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006253357.html> (Luettu 27.10.2019.)

Ervasti, A & Laitinen, J. 2019. Suomen syntyvyys putoaa jopa synkkiä ennusteita nopeammin, tällaisen vauvakadon piti olla edessä vasta 2045. Helsingin Sanomat. 26.9.2019. Kotimaa. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006252180.html> (Luettu 27.10.2019.)

Findikaattori. 2019. Taloudellinen huoltosuhde. <https://findikaattori.fi/fi/32> (Luettu 31.10.2019.)

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf> (Luettu 27.10.2019.)

Kiander, J. 2018. Syntyvyyden lasku muuttaa väestöennustetta ja kestävyysarvioita. Ilmarinen. 6.11.2018. Blogit. <https://www.ilmarinen.fi/ilmiot/blogit/jaakko-kiander/syntyvyyden-lasku-muuttaa-vaestoennustetta-ja-kestavyysarvioita/> (Luettu 18.10.2019.)

Komulainen, P. 2016. Väitös: Perhetausta vaikuttaa erityisesti köyhimpien ja rikkaimpien perheiden lasten tulevaisuuteen. Helsingin yliopisto. 31.8.2016. Talous & yhteiskunta. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous->

[yhteiskunta/vaitos-perhetausta-vaikuttaa-erityisesti-koyhimpien-ja-rikkaimpien-perheiden-lasten-tulevaisuuteen](#) (Luettu 27.10.2019.)

Lainiala, L. 2014. Perhepolitiikka kriisin aikana. Perhebarometri 2014. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 48/2014. Helsinki.

Lainiala, L. (Väestöliitto), Miettinen, A. (Väestöliitto) & Rotkirch, A. (Väestöliitto): Perhebarometri 2014: perhepolitiikka kriisin aikana [sähköinen tietoaineisto]. Versio 2.0 (2018-08-21). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3005>

Lapinkangas, P. 2018. Tutkijan mukaan Suomessa pitäisi puhua siitä, että perhe olisi hyvä perustaa viimeistään kolmikymppisenä. Turun Sanomat. 11.4.2018. Kotimaa. <https://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3909842/Tutkijan+mukaan+Suomessa+pitaisi+puhua+siita+etta+perhe+olisi+hyva+perustaa+viimeistaan+kolmikymppisena> (Luettu 18.10.2019.)

Margolis, R. & Myrskylä, M. 2015 Parental well-being surrounding first birth as a determinant of further parity progression. Demography. 4.8.2015. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs13524-015-0413-2> (Luettu 2.10.2019.)

Mehiläinen. Huolena hedelmällisyys? Munasarjojen toimintakapasiteettia voi mitata. <https://www.mehilainen.fi/uutinen/huolena-hedelmallisyys-munasarjojen-toimintakapasiteettia-voi-mitata> (Luettu 27.10.2019.)

Miettinen, A. 2015. Miksi syntyvyys laskee? Suomalaisten lastensaantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. Väestöliitto ry. Helsinki. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/e233dba0942b66734f5c34c0d0a8bb54/1572517644/application/pdf/4876090/Perhebarometri2015_netti.pdf (Luettu 24.9.2019.)

Miettinen, A. Lapsiluku. Väestöliitto. https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/syntyvyys/lapsiluku/ (Luettu 27.10.2019.)

Määttä, P. & Rantala, A. 2016. Tavallisen erityinen lapsi. PS-kustannus: Jyväskylä.

Parkkari, J. 2015. Korkea koulutus lisää miehen ja vähentää naisen lapsilukua. Yle. 10.12.2015. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/10/korkea-koulutus-lisaa-miehen-ja-vahentaa-naisen-lapsilukua> (Luettu 27.10.2019.)

Pekkola, J. & Lehtonen, O. 2015. Lastenhankintaan liittyvät motiivit ja rakenteet 18–40-vuotiaiden suomalaisten keskuudessa vuonna 2015. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu: Kotka. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/97857/Kyamk%20-%20Lasten%20hankintaan%20liittyvat%20motiivit%20ja%20rakenteet.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 2.10.2019)

Tilastokeskus. 2018. Koulutus. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_koulutus.html (Luettu 27.10.2019.)

Tilastokeskus. 2019. Syntyvyyden jyrkkä aleneminen jatkui. https://www.stat.fi/til/synt/2018/synt_2018_2019-04-26_tie_001_fi.html (Luettu 24.9.2019.)

Väestöliitto. https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/julkaisut/perhebarometri/ (Luettu 24.10.2019.)

LIITTEET

